

Мотиви към ЗИД ЗНИ

С предложенията за промени в Закона за насърчаване на инвестициите (ЗНИ) са отразени промени в Общия регламент за групово освобождаване, като някои текстове са прецизирани за съответствие с разпоредбите на регламента. Основно това са текстове, които съдържат позовавания на отделни разпоредби от чл. 14 от Регламент (ЕС) № 651/2014 с оглед последното му изменение с Регламент (ЕС) 2023/1315 на Комисията от 23 юни 2023 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора и на Регламент (ЕС) 2022/2473 за обявяване на някои категории помощи — за предприятия, които произвеждат, преработват и предлагат на пазара продукти от риболов и аквакултури — за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора.

В тази връзка се предлага промяна в чл. 12, ал. 2, т. 6 и т. 7.

Изменението в т. 6 произтича от промяната в чл. 14, параграф 14 от Регламента № 651/2014, а изменението в т.7 произтича от промяната в чл. 14, параграф 9 от посочения регламент.

ЗНИ и Правилника за прилагане на Закона за насърчаване на инвестициите (ППЗНИ) формират правно основание за прилагане на две схеми за държавна помощ в режим на групово освобождаване, а именно регионална инвестиционна помощ по чл. 14 и държавна помощ за обучение по чл. 31 от Регламент № 651/2014. „Схема за помощ“ по смисъла на чл. 2, т. 15 от Регламент № 651/2014 означава всеки акт, на основата на който, и без да се изискват допълнителни мерки за прилагане, индивидуална помощ може да се предостави на предприятията, определени в този акт по общ и абстрактен начин, и всеки акт, на основата на който помощ, която не е свързана с конкретен проект, може да бъде предоставена на едно или няколко предприятия за неопределен период от време и/или в неопределен размер.

Схеми SA.104691 и SA.104692 прекратиха своето действие на 31.12.2023г. като след тази дата те не се прилагат и нови меморандуми/договори по тях не могат да бъдат сключвани. Съобщаването на новите схеми, които ги заместват, ще бъде извършено след привеждане на Закона за насърчаване на инвестициите и правилника за неговото прилагане в съответствие с ОРГО.

Във връзка с горното, за да има действащи и валидни схеми за помощ, следва националното ни законодателство по прилагането на Регламент № 651/2014 (относно регионалната инвестиционна помощ и помощта за обучение), именно - ЗНИ и ППЗНИ да бъде изменено и допълнено, винаги когато са налице изменения в Глави I, II и III, Раздел 1, Подраздел А и Раздел 5 от Регламент № 651/2014 (последните изменения са от 23.06.2023г). Само по този начин се създават предпоставки схемите да бъдат съответстващи на актуалното европейско законодателство за групово освобождаване, което е Регламент № 651/2014.

В Преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на ЗНИ е заложен срок от три месеца от влизането в сила на този закон, в който правилникът за прилагане на закона да се приведе в съответствие с него и с Регламент (ЕС) № 651/2014.

С промените в ЗНИ се предлага също разграничаване на финансовите мерки с оглед приложимостта на изискванията на Регламент (ЕС) № 651/2014 и разясненията на Европейската комисия в Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/С 262/01), което систематично обобщава съдебната практика на съдилищата на ЕС и практиката на Европейската комисия за вземане на решения и предоставя общи насоки за всички аспекти на дефиницията на държавна помощ.

Причините за необходимостта от подобно разграничение се състоят в същността на самите мерки. Така например съгласно предвиденото в чл. 22а от ЗНИ (с изключение на ал.9 и ал. 10, т. 2) придобиването на недвижим имот или на ограничено вещно право върху имот, извършено на база „независима експертна оценка, преди преговорите за продажба, за да бъде определена пазарната цена въз основа на общоприети пазарни показатели и стандарти за оценка“ (параграф 103 от Известието на Комисията), както и принципът на основно прилагане на финансовото подпомагане на изграждането на техническа инфраструктура съгласно чл. 22б, ЗНИ, който попада в приложеното поле Известието на Комисията и са в т.нар. „режим непомощ“, което не предполага съответствие с изискванията на Регламент № 651/2014. Още повече публичното финансиране на инфраструктура не представлява държавна помощ, ако достъпът до инфраструктурата е безплатен за всички потребители при недискриминационни условия. Останалите мерки с финансово изражение - обучение, частично възстановяване на осигурителните вноски, направени за сметка на работодателя, безвъзмездна финансова помощ, закупуването на недвижими имоти на цени под пазарните следва да отговарят на схемата за регионална инвестиционна помощ и на схемата за обучение, които произтичат и следват правилата на Регламент № 651/2014.

Предлаганите изменения предвиждат инвеститорите, заявили финансови мерки, да прилагат съответно приложимите изисквания на Европейските правила – посочените Известие на Комисията и ОРГО (Регламент № 651/2014), съответно заложи в националното ни право чрез ЗНИ.

Предложените изменения са в чл. 2а, ал. 1 и ал. 2, чл. 12, ал.1 и чл. 16, ал. 1, т. 2.

В предходно проведената процедура по междуведомствено съгласуване по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет е получено становище от Министерство на финансите за прецизиране на текстове в доклада и в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на инвестициите. Бележките са отразени, като в ЗИД на ЗНИ са добавени два нови параграфа в Преходни и заключителни разпоредби. Получено е и становище, съдържащо предложение за редакция в чл. 10 и чл. 11 от Закона за насърчаване на инвестициите от Дирекция „Стратегическо планиране“ в администрацията на Министерски съвет. Бележките се състоят в това, че с Протокол № 7 от проведената процедура за неприсъствено приемане на Решения от Съвета за развитие при МС, проведена в периода 30.11.2023г.-01.12.2023г., Съветът за развитие одобри предложението на министъра на икономиката и индустрията за разработване на Национална индустриална стратегия до 2030 г., при спазване на формулираните препоръки от дирекция „Стратегическо планиране в администрацията на МС. Едно от основните предложения е Министерство на иновациите и растежа, съгласувано с Министерство на икономиката и индустрията, да инициират изменение на Закона за насърчаване на инвестициите, като отпадне изискването да бъде разработвана стратегия за инвестициите като самостоятелен документ. В тази връзка се предлага да бъдат включени изменения в проекта на ЗИД на ЗНИ в посочените тук по-горе законови разпоредби.

Направени са изменения в чл. 22в, като текстът е приведен в съответствие с чл. 31 от Регламент № 651/2014. С изменението се предвижда да бъде финансово подпомагано обучението, което се провежда на заетите лица във връзка с

осъществяването на сертифицирания инвестиционен проект и същото не се ограничава до придобиването на професионална квалификация. Още повече договорът за придобиване на професионална квалификация независимо, че е уреден в чл. 229 от Кодекса на труда, съгласно практиката на Върховния касационен съд (Определение № 1082 от 17.10.2012 г. на ВКС по гр. д. № 326/2012 г., IV г. о.; Решение № 227 от 19.04.2011 г. на ВКС по гр. д. № 1861/2010 г., IV г. о.) не е трудов договор, а договор по ЗЗД. Имайки предвид изискването на ЗНИ обучаваните лица да са наети по трудово правоотношение за целите на реализацията и на отчитането на инвестиционния проект, са направени измененията в чл. 22в, както и в чл. 2 и в чл. 15 от ЗНИ.

Законопроектът предвижда в чл. 22е, ал. 1, т. 3 изграждане на индустриални зони с необходимата техническа инфраструктура за привличане на инвестиции, както и изграждането на индустриални паркове, вписани в регистъра на индустриалните паркове, да бъде осъществявано при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона. По този начин в подзаконовия акт ще се регламентира всички онези условия, които понастоящем се прилагат в контекста на приоритетните инвестиционни проекти към индустриалните зони (чл. 63, ал. 5 от ППЗНИ), да бъдат приложими и към индустриалните паркове. Още повече чл. 20, ал. 2 от Закона за индустриалните паркове предвижда, че собственик на индустриален парк и инвеститор може да получава подкрепа при условията и по реда на Закона за насърчаване на инвестициите.

С предлаганите изменения се урежда възможността да бъдат сключвани споразумения или меморандуми с потенциални инвеститори, извън случаите на процедурата по сертифициране, както и се предвижда възможността да бъде създавана междуведомствена работна група със заповед на министъра на иновациите и растежа във връзка със заявен инвестиционен интерес от потенциален инвеститор, предвиждащ осъществяването на проект от важно значение за икономиката на страната.

В Глава шест „а“ е създаден нов чл. 31, с който се предлага в специалния закон – Закон за насърчаване на инвестициите, предоставяните финансови средства при условията на схема за регионална инвестиционна помощ и схема за помощ за обучение в изпълнение на Регламент (ЕС) № 651/2014, които са държавни помощи и са под формата на финансово подпомагане за обучение на лица, заели новите работни места, разкрити при осъществяването на инвестиция от клас А и от клас Б (чл. 22в), за частично възстановяване, за период не по-дълъг от 24 месеца от разкриването на съответното работно място, на направените от инвеститора за негова сметка в качеството му на работодател задължителни осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, за допълнителното задължително пенсионно осигуряване и за задължителното здравно осигуряване за работниците и служителите, заели новите работни места (чл. 22д), за безвъзмездна финансова помощ за приоритетни инвестиционни проекти (чл. 22е) и чл. 22а, ал. 9 и ал. 10, т. 2 – при прехвърляне на имот или учредяване на права върху имот на цени, по-ниски от пазарните, като цената не може да бъде по-ниска от данъчната оценка на имота, за приоритетни инвестиционни проекти по чл. 22е, когато се предоставят насърчителни мерки- държавни помощи, да бъдат определени за публични държавни вземания.

Предвижда се при неизпълнение или нарушение на разпоредби на Регламент (ЕС) № 651/2014, на Закона за насърчаване на инвестициите, Правилника за прилагане на закона за насърчаване на инвестициите или условията на схемата за регионална инвестиционна помощ и схема за помощ за обучение, както и при неизпълнение на задължения по сключените договори за предоставяне на държавни помощи по насърчителните мерки по чл. 22а, ал. 9 и ал. 10, т. 2, чл. 22в, чл. 22д и безвъзмездна финансова помощ по приоритетни инвестиционни проекти по чл. 22е, с предоставено насърчаване под формата на държавни помощи, да подлежат на връщане от получателя на помощта.

Съобразно установената практика на ЕК и МФ тези средства стават изискуеми от момента на получаването на помощта заедно със законната лихва от тази дата.

Предвидено е държавните помощи - публични държавни вземания да се установяват от министъра на иновациите и растежа в качеството му на администратор на помощ чрез издаване на акт за установяване на публично вземане по реда на Административно-процесуалния кодекс, като вземанията по издадените актове да подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от органите на Националната агенция за приходите.

В Допълнителните разпоредби е прецизирано понятието „елементи на техническата инфраструктура“, както и са въведени две нови понятия – за индустриална зона и технологичен парк.

В Преходните и заключителни разпоредби на Закона за насърчаване на инвестициите се създава нов § 13 поради отчитането и съобразяването на натрупания вече опит в други държави от ЕС и възможността, която дава самия Регламент 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета. С предлаганият текст се предоставя възможност на държавата да конкретизира и стесни кръга от области на дейност за чуждестранните инвестиции, които ще подлежат на скрининг, като това може да бъде направено в подзаконов акт, а именно – Правилника за прилагане на ЗНИ (ППЗНИ).